

7 Αυγούστου 2012
Αριθμ. Πρωτ.: ***/***/2012
Πληροφορίες: Νίκη Μπαφέ (τηλ.:2131306***)
Κώστας Παπαδημητρίου (τηλ. 2131306***)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
Τμήμα Γενικών Υποθέσεων
Ευαγγελιστρίας 2, ΤΚ 105 63, Αθήνα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
Ενιαίος Διοικητικός Τομέας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Ειδικό Γραμματέα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Αν. Παπανδρέου 37, ΤΚ 151 80, Μαρούσι

Θέμα: Προβλήματα στις μετακινήσεις μαθητών

Αξιότιμες κυρίες, Αξιότιμοι κύριοι

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003 εξετάζει αναφορές γονέων σχετικά με προβλήματα που προκύπτουν κατά τη μεταφορά των παιδιών τους στο σχολείο.

Ειδικότερα, ο Συνήγορος του Πολίτη, κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σχολικής χρονιάς, δέχθηκε σημαντικό αριθμό αναφορών, από τη διερεύνηση των οποίων προκύπτει ότι υπάρχουν σοβαρά προβλήματα στις μετακινήσεις των μαθητών, κυρίως μετά τις συγχωνεύσεις σχολείων, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση αναγκών μεταφοράς παιδιών, ιδίως στην επαρχία. Επίσης πρόσφατα δέχθηκε σχετική αναφορά από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρίες (ΠΟΣΓΚΑμεΑ), στην οποία αναδεικνύονται ζητήματα που αφορούν την μεταφορά μαθητών με αναπηρία. Τα κύρια προβλήματα που έχουν απασχολήσει την Αρχή είναι τα εξής:

α) η απουσία ζωνών ασφαλείας στα λεωφορεία ή η μη χρήση τους (π.χ. ΦΥ ***, μεταφορά μαθητών από το Μυρτόφυτο Καβάλας στο Δημοτικό Σχολείο Ελαιοχωρίου)

β) η μη τοποθέτηση συνοδών στα δρομολόγια ακόμα και όταν μεταφέρονται πολύ μικρά παιδιά νηπιαγωγείου ή δημοτικού (π.χ. ΦΥ ***: μεταφορά μαθητών με το ΚΤΕΛ Αττικής στο 2^ο Δημοτικό Σχολείο Ραφήνας)

γ) η κακή συμπεριφορά ορισμένων οδηγών των ΚΤΕΛ που συνήθως εκτελούν τα δρομολόγια αυτά και η κακή εκτέλεση των συμβατικών υποχρεώσεών τους, με παράβλεψη δρομολογίων ή/και εγκατάλειψη παιδιών σε διαφορετική στάση από την προβλεπόμενη χωρίς προηγούμενη ενημέρωση γονέων και σχολείου, όταν υπάρχει κακοκαιρία (π.χ. ΦΥ ***, μετακίνηση μαθητών από το χωριό Καίσαρι στο Δημοτικό Σχολείο Καλλιάνων με το ΚΤΕΛ Κορινθίας)

δ) η προσφυγή στη λύση της μεταφοράς μαθητών με ΙΧ αυτοκίνητα των γονέων, με αποτέλεσμα να μην ελέγχεται η τήρηση των προδιαγραφών ασφαλείας, αλλά και να επιβαρύνονται οικονομικά και χρονικά οι γονείς για την εκτέλεση των δρομολογίων προς και από τα σχολεία. Η δε αποζημίωσή τους αποδίδεται με ιδιαίτερες καθυστερήσεις και γραφειοκρατικές εμπλοκές (π.χ. ΦΥ ***: μεταφορά μαθητών νηπιαγωγείου από τη Μεσολακιά προς την Παλαιοκόμη – Δήμος Αμφίπολης)

ε) τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γονείς παιδιών με αναπηρία, ιδίως όσων δεν μπορούν να μετακινηθούν με πούλμαν και χρειάζονται μεταφορά με ιδιωτικά αυτοκίνητα, τα οποία πολλοί γονείς δεν διαθέτουν, ή με ταξί, δεδομένου μάλιστα και του μειωμένου ενδιαφέροντος των οδηγών ταξί να συμμετέχουν στη διαγωνιστική διαδικασία μετακίνησης μαθητών ΑμεΑ

Κατά την διερεύνηση των προαναφερόμενων προβλημάτων, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε τα εξής:

α) Λόγω της αδυναμίας πολλών δήμων να φέρουν σε πέρας την νέα αρμοδιότητα που τους δόθηκε με τον Ν. 3852/2010 (πρόγραμμα «Καλλικράτης») και την ΚΥΑ 35415/28-7-2011, ως προς τη μεταφορά μαθητών, στις πλείστες των περιπτώσεων, η εν λόγω αρμοδιότητα παρέμεινε στις κατά τόπους Περιφέρειες, προκειμένου αφενός να μη δημιουργηθεί πρόβλημα ως προς την αδυναμία προσέλευσης των μαθητών στα σχολεία και αφετέρου να δοθεί περισσότερος χρόνος στους δήμους να προετοιμαστούν για τη διενέργεια των σχετικών διαγωνισμών. Επίσης, σύμφωνα με τον Ν. 3852/2010, αρ. 186, οι Περιφέρειες έχουν την αρμοδιότητα για τη «*συγκρότηση Πειθαρχικού Συμβουλίου επιβολής κυρώσεων σε φορείς παροχής συγκοινωνιακού έργου και σε ιδιοκτήτες λεωφορείων*». Παρόλα αυτά και στις δυο περιπτώσεις που διερεύνησε η Αρχή ως προς τις καταγγελίες για απρεπή συμπεριφορά των οδηγών ή/και την κακή εκτέλεση δρομολογίων, τόσο από τις Διοικήσεις των κατά τόπους ΚΤΕΛ, όσο και από τους Δήμους και τις Περιφέρειες, δεν ενεργοποιήθηκε η εν λόγω αρμοδιότητα. Σε κάποιες περιπτώσεις, όπως αυτή των μαθητών που φοιτούν στο Δημοτικό Σχολείο Καλλιάνων Κορινθίας, η υπόθεση έχει απασχολήσει και την Εισαγγελία Πρωτοδικών Κορίνθου, χωρίς όμως να έχει υπάρξει ακόμη ουσιαστικό αποτέλεσμα στην ορθότερη εκτέλεση των δρομολογίων. Στην περίπτωση του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ραφήνας, ο Δήμος Ραφήνας δεν έχει προβεί σε σχετικές ενέργειες, ενώ αντίθετα υπήρξε σημαντική καθυστέρηση στην απάντηση για το θέμα αυτό προς την Αρχή.

β) Αρκετοί Δήμοι και Περιφέρειες αρνούνται την τοποθέτηση συνοδών δεδομένου ότι στην ΚΥΑ 35415/28-7-2011 αναφέρεται ότι «*η μεταφορά των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης γίνεται και παρουσία συνοδού υπαλλήλου του μεταφορέα ή του οικείου δήμου όποτε αυτό κρίνεται απαραίτητο από τον οικείο δήμο*» και επομένως κρίνουν (με βάση την οικονομική τους κατάσταση και όχι τα ζητήματα ασφαλούς μετακίνησης των μαθητών) ότι **δεν υποχρεούνται** στην τοποθέτηση συνοδών ώστε να μην επιβαρύνονται με την δαπάνη αυτή. Σύμφωνα όμως με τις διαπιστώσεις της Αρχής, κατά τη διερεύνηση των αναφορών, η μη ύπαρξη συνοδού, κυρίως κατά τη μεταφορά μικρών παιδιών, εγκυμονεί μια σειρά κινδύνων όπως α) τη μη επίβλεψη των παιδιών κατά την άνοδο και κάθοδο στο λεωφορείο και τη μη χρήση ζωνών όταν αυτές διατίθενται στα οχήματα με αρνητικές συνέπειες στην ασφάλεια των μικρών μαθητών. Επίσης υπάρχουν περιπτώσεις που δημιουργούνται προβλήματα μεταξύ των μαθητών, ακόμα και μεγαλύτερων ηλικιών, με τα οποία δεν θα έπρεπε να απασχολείται ο οδηγός του λεωφορείου αποσπώντας την προσοχή του από την οδήγηση του οχήματος, με προφανείς επιπτώσεις στην ασφάλεια του συνόλου των επιβατών.

γ) Οι Διευθύνσεις Εκπαίδευσης δεν έχουν αρμοδιότητα να διασφαλίζουν ή έστω να εποπτεύουν την έγκαιρη και ασφαλή μεταφορά των μαθητών, παρόλο ότι το αποτέλεσμα της κακής ή ανεπαρκούς υλοποίησής της είναι η καθυστέρηση ή η μη προσέλευση μαθητών στο σχολείο ή ακόμα και ο πλήρης αποκλεισμός από την εκπαίδευση μαθητών για τους οποίους δεν έχει εξασφαλισθεί η μεταφορά, ιδίως ΑμεΑ.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, ο Συνήγορος του Πολίτη προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι μαθητές μεταφέρονται στο σχολείο τους εγκαίρως, αδιαλείπτως και με ασφάλεια, προτείνει μια σειρά ενεργειών που απαιτούν άμεσα στενή συνεργασία των δυο υπηρεσιών, στα οποία απευθύνεται η παρούσα επιστολή. Πιο συγκεκριμένα:

- Είναι σκόπιμο να διερευνηθεί η επαναφορά της αρμοδιότητας μεταφοράς των μαθητών στον β' βαθμό Αυτοδιοίκησης (στις Περιφέρειες) καθότι είναι προφανές ότι οι μεταφορές που πραγματοποιούνται ξεπερνούν τα όρια ενός δήμου, ενώ τα ΚΤΕΛ που αναλαμβάνουν κατά κύριο λόγο τις μεταφορές είναι οργανωμένα σε επίπεδο Νομού. Με τον τρόπο αυτό αναμένεται να προκύψει σημαντική βελτίωση του διοικητικού έργου γιατί θα υπάρχουν σαφώς λιγότεροι φορείς που θα συνάπτουν τις συμβάσεις μεταφοράς ενώ ο έλεγχος εφαρμογής των όρων της σύμβασης αλλά και της ισχύουσας νομοθεσίας θα γίνεται από το ίδιο φορέα που συνάπτει τη σύμβαση. Επιπλέον, στις περιπτώσεις σχολείων που εξυπηρετούν παιδιά από διαφορετικούς Δήμους όπως είναι οι Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής αλλά και τα Μουσικά και Καλλιτεχνικά σχολεία, δεν θα επιβαρύνεται με την διαδικασία αυτή ο Δήμος στην αρμοδιότητα του οποίου τυχαίνει να λειτουργεί το σχολείο. Από τα προηγούμενα, διαφαίνεται πιθανότητα εξοικονόμησης πόρων λόγω των οικονομιών κλίμακας που θα δημιουργηθούν και του καλύτερου συντονισμού του μεταφορικού έργου εντός της περιφέρειας.
- Στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα, και εφόσον από την νέα σχολική χρονιά Δήμοι και Περιφέρειες εξακολουθούν να διαχειρίζονται το θέμα της μεταφοράς μαθητών, θα πρέπει να υπάρξει τροποποίηση της ΚΥΑ 35415/28-7-2011 στην οποία να εκτίθενται με σαφήνεια και ακρίβεια οι αρμοδιότητες-ευθύνες της κάθε υπηρεσίας, αλλά και η έγκαιρη – με την έναρξη της σχολικής χρονιάς- διασφάλιση της μεταφοράς των μαθητών προς τις σχολικές μονάδες.
- Βάσει ορθού προγραμματισμού και εξορθολογισμού των δρομολογίων, να αποφεύγεται η λύση της μετακίνησης των μαθητών με ΙΧ αυτοκίνητα. Εφόσον όμως-και μόνο κατ' εξαίρεση- κάτι τέτοιο κρίνεται απαραίτητο, να εξεταστεί το θέμα της απλούστευσης και συντόμευσης της διαδικασίας απόδοσης της αποζημίωσης.
- Να γίνει υπενθύμιση στους Δήμους, εφόσον υλοποιούν την αρμοδιότητα σύναψης της σύμβασης με τον φορέα παροχής συγκοινωνιακού έργου, ότι οφείλουν να ελέγχουν την εφαρμογή της σύμβασης και εφόσον χρειάζεται, να παραπέμπουν την υπόθεση για πειθαρχικό έλεγχο στην αρμόδια Περιφέρεια.
- Να γίνει υπενθύμιση στις Περιφέρειες ως προς την αρμοδιότητα υλοποίησης πειθαρχικού ελέγχου των φορέων, ανεξαρτήτως του φορέα που συνάπτει τη σύμβαση για τη μεταφορά μαθητών (Ν. 3852/2010, αρ. 186).
- Η παρουσία συνοδού στα λεωφορεία, τουλάχιστον σε όσα μεταφέρουν μαθητές νηπιαγωγείου και δημοτικού είναι απαραίτητη για την ασφαλή μεταφορά τους. Ως εκ τούτου θα πρέπει, στην εν λόγω ΚΥΑ, να προβλεφθούν ρητά α) η υποχρέωση παρουσίας συνοδού στα λεωφορεία που μεταφέρουν μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και β) οι αρμοδιότητές του.
- Η χρήση ζωνών είναι απαραίτητη για λόγους ασφάλειας και υποχρεωτική (Υ.Α. Α-ΟΙΚ.71368/6146). Επομένως η επίβλεψη της χρήσης της θα πρέπει να αποτελεί αρμοδιότητα των συνοδών, κυρίως όσον αφορά τη μεταφορά πολύ μικρών παιδιών, νηπιαγωγείου και μικρών τάξεων δημοτικού σχολείου. Σκόπιμη θα ήταν, μεταξύ άλλων, και η έγγραφη υπενθύμιση προς όλους του εμπλεκόμενους φορείς ότι η ύπαρξη και χρήση ζωνών ασφαλείας σε λεωφορεία που μεταφέρουν μαθητές είναι υποχρεωτική (εκτός εάν πρόκειται για μισθωμένα αστικά λεωφορεία δημόσιας χρήσης).

- Θα πρέπει να υπάρξει ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων για τις ισχύουσες προδιαγραφές ως προς τους όρους ασφαλούς και απρόσκοπτης μετακίνησης των μαθητών.
- Το Υπουργείο Παιδείας θα πρέπει να δημιουργήσει επιτελικό εποπτικό μηχανισμό για την ορθή υλοποίηση της μεταφοράς μαθητών στα σχολεία, δεδομένου ότι από την κακή υλοποίηση θίγεται το δικαίωμα των παιδιών στην εκπαίδευση καθώς υπάρχουν περιπτώσεις μαθητών που χάνουν το μάθημά τους χωρίς να ευθύνονται για αυτό οι ίδιοι ή οι οικογένειές τους.

Κατόπιν των ανωτέρω σας παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για τις απόψεις σας ως προς τα παραπάνω. Ιδίως αναμένουμε πληροφόρηση για τις ενέργειες στις οποίες έχετε προβεί, ώστε να διασφαλιστεί εγκαίρως, από την έναρξη της σχολικής χρονιάς, η ασφαλής μεταφορά όλων ανεξαιρέτως των μαθητών που, βάσει της νομοθεσίας, δικαιούνται μια τέτοια παροχή, ιδίως δε των μαθητών με αναπηρίες και όσων κατοικούν σε απομακρυσμένες περιοχές. Παράλληλα χρειάζεται να διασφαλιστεί και να επιβεβαιωθεί από εσάς η ενεργοποίηση των απαραίτητων μηχανισμών για την ορθή εποπτεία των προβλεπόμενων διαδικασιών και την αποτροπή του περιστασιακού ή μόνιμου αποκλεισμού μαθητών από τη σχολική τους φοίτηση.

Για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση θα είμαστε στη διάθεσή σας.

Με τιμή

Γιώργος Μόσχος
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη
για τα Δικαιώματα του Παιδιού